

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

**Міністерство соціальної політики,
сім'ї та єдності України**

**Національна соціальна сервісна
служба України**

**Чернігівська обласна військова
адміністрація**

Бахмацька міська рада

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

*(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)*

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

У межах здійснення парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захисту прав кожного на території України, відповідно до статей 3, 13 та 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», а також виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, Уповноваженим, представниками Уповноваженого, а також співробітниками Секретаріату Уповноваженого спільно з представниками громадських організацій, без попереднього повідомлення про час і мету, здійснюються відвідування місць несвободи, до яких, серед іншого, відносяться відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в закладах, що надають соціальні послуги.

12.02.2026 під час відвідування відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Бахмацької міської ради (далі – відділення, заклад) групою НППМ виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо їх усунення.

У порушення вимог статті 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 27 Конституції України, пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт), та абзацу другого підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, у закладі відсутні захисні споруди цивільного захисту (укриття) або інші приміщення, придатні для укриття підопічних під час повітряної тривоги чи обстрілів.

Під час відвідування встановлено, що одна з житлових кімнат, у якій проживають двоє підопічних, здатних самостійно пересуватися, та двоє ліжкових хворих, замикається на засув із зовнішнього боку, унеможливаючи їх вільний вихід із приміщення. Така практика до підопічних може розцінюватися як жорстоке або таке, що принижує гідність, поводження або покарання у розумінні статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

У відділенні відсутня карантинна кімната, що унеможливорює своєчасну ізоляцію осіб, хворих на інфекційні захворювання, створює ризик поширення інфекцій серед підопічних і персоналу та є порушенням вимог Заходів та Засобів щодо попередження інфікування при проведенні догляду за пацієнтами, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.2020 № 1777, які є обов'язковими для всіх закладів, що надають соціальні послуги, незалежно від форми власності та підпорядкування.

Під час відвідування групою НПМ встановлено, що у закладі наявний генератор електричної електроенергії, який не використовується з міркувань економії. Це призводить до припинення опалення приміщень та водопостачання у період відключень електроенергії, що свідчить про неналежне забезпечення базових умов проживання підопічних та є порушенням пункту 2 розділу X Державного стандарту. Зазначені обставини свідчать про неналежне забезпечення безперервності надання соціальної послуги стаціонарного догляду та створюють ризики для життя і здоров'я підопічних.

У порушення пункту 8.2.6 ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Будівлі закладів соціального захисту населення» у житлових кімнатах зафіксовано температуру повітря на рівні 17 °С, а у вестибюлі 14 °С, що не відповідає встановленим температурним нормативам для відповідних приміщень та свідчить про недотримання належних умов проживання підопічних.

Групою НПМ встановлено, що підопічні протягом чотирьох місяців не отримували молочні продукти. Причиною цього стало несвоєчасне укладення договору на постачання відповідної продукції. Так, згідно з видатковою накладною від 10.09.2025 № ЦЮЧБ0014822 остання поставка ультрапастеризованого молока жирністю 2,5 % була здійснена 10.09.2025. Водночас договір про закупівлю такого молока та вершків укладено лише 16.01.2026.

Таким чином, у період з вересня 2025 року по січень 2026 року підопічні закладу фактично були позбавлені можливості отримувати молочні продукти у складі харчування, що може свідчити про неналежну організацію забезпечення підопічних повноцінним і збалансованим харчуванням.

Зазначене не відповідає вимогам Натуральних добових норм харчування в інтернатних установах для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації сфери управління Міністерства соціальної політики України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 324.

Під час спілкування з підопічними з'ясовано, що, попри наявність у житлових кімнатах ширм, вони фактично не використовуються під час здійснення заходів особистого догляду (переодягання, проведення гігієнічних процедур, заміни засобів догляду тощо). Водночас окремі підопічні не обізнані щодо призначення ширм та не знають, з якою метою вони встановлені у кімнатах. Невикористання ширм як засобу забезпечення приватності є порушенням пункту 2 розділу VIII Державного стандарту та свідчить про формальний підхід адміністрації до забезпечення права підопічних на повагу до приватності та людської гідності.

Під час відвідування встановлено, що у відділенні наявні три прохідні кімнати. В одній із таких кімнат проживають чотири підопічні чоловічої статі, в інших двох по дві підопічні жіночої статі. Така організація житлового простору не забезпечує належного рівня приватності, особистої безпеки та психологічного комфорту підопічних. Постійний рух сторонніх осіб через житлові кімнати

порушує право мешканців на повагу до приватного і сімейного життя, унеможлиблює усамітнення, а також спричиняє відчуття дискомфорту та залежності від сторонньої присутності.

Усупереч вимогам статті 23 Конституції України підопічні не забезпечені організованим дозвіллям та фактично перебувають без зайнятості. Наявність телевізора для спільного перегляду не забезпечує повноцінного розвитку і соціальної взаємодії мешканців. Відсутність організованого дозвілля сприяє соціальній ізоляції підопічних та знижує рівень їх життєвої активності.

У порушення вимог Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» та Додатка 3 до Державного стандарту у відділенні не забезпечується проведення реабілітаційних заходів для осіб з інвалідністю, що підтверджується відсутністю індивідуальних програм реабілітації 9 підопічних з інвалідністю.

Приміщення відділення не пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що є порушенням вимог Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення», а саме:

у коридорах будівлі відсутні горизонтальні поручні для полегшення пересування підопічних, які відносяться до маломобільних груп населення;

дверні прорізи обладнані порогами, а також наявні значні перепади висот підлоги;

біля порогів облаштовано дерев'яні накладки для полегшення пересування маломобільних підопічних, однак кут їх нахилу не забезпечує зручності користування;

у приміщеннях відсутні тактильні орієнтири та інші елементи, що мали б забезпечувати можливість для їх самостійного пересування.

У порушення вимог розділу VI Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених Міністерством соціальної політики України від 19.08.2015 № 857, ліжкові хворі підопічні не забезпечені функціональними ліжками.

Під час вибіркового ознайомлення з особовими справами підопічних встановлено, що індивідуальні плани надання соціальної послуги стаціонарного догляду не відповідають формі, визначеній Додатком 2 до Державного стандарту. Крім того, у порушення пунктів 2 та 3 розділу IV Державного стандарту зазначені плани не підписані надавачем та отримувачем соціальних послуг, а також не містять відомостей про виконавців заходів.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпунктів 4 та 3б пункту 4 Положення про Міністерство соціальної політики України, сім'ї та єдності України, затвердженого

постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2025 № 904, Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України здійснює моніторинг надання соціальних послуг, оцінки їх якості та оприлюднення відповідних результатів, контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», а також координацію діяльності структурних підрозділів місцевих держадміністрацій з питань соціального захисту населення;

відповідно до частини третьої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства щодо реалізації права на соціальні послуги, забезпечення якості їх надання, управління системою соціальної роботи та надання соціальних послуг, проводить моніторинг за дотриманням вимог законодавства від час надання соціальних послуг;

відповідно до пунктів 1, 6 та 7 частини четвертої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» до відання обласних державних адміністрацій належить реалізація державної політики у сфері надання соціальних послуг та здійснення моніторингу надання соціальних послуг на регіональному рівні, здійснення контролю за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», а також вирішення питань соціального захисту населення;

відповідно до пунктів 11, 13 та 14 частини п'ятої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», частини четвертої статті 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад належить забезпечення надання та здійснення моніторингу надання соціальних послуг, контроль за дотриманням вимог Закону України «Про соціальні послуги», а також забезпечення дотримання прав отримувачів соціальних послуг;

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики, сім'ї та єдності України, Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема

організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг відділенням.

2. Чернігівській обласній військовій адміністрації забезпечити контроль за додержанням прав підопічних відділення.

3. Бахмацькій міській раді забезпечити вжиття невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності закладу.

4. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

5. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити мене, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльність Уповноваженого з метою протидії тягнуть за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт за результатами відвідування відділенням стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Бахмацької міської ради на 20 арк. в 1 прим.

**Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Гиря Марина 0800501720